

NIEUW-ZEELANDERS in

TEN tijde van de Eerste Wereldoorlog telt de Britse kolonie Nieuw-Zeeland ruim een miljoen inwoners. Dit maakt het moeilijk voor de Britten om veel strijdkrachten voor het front aan de bevolking te onttrekken. Ze besluiten om alleen mannen met een bijzonder beroep naar Europa te sturen, zoals tunnelgravers. De steenkool- en zilvermijnen hebben een flink aantal inwoners geschoold tot uitstekende geniesoldaten. Zo werken in 1917 vijfhonderd Nieuw-Zeelanders in Arras om tunnels te graven die duizenden mensenlevens zullen redden.

November 1916, hoofdkwartier van het Franse leger: generaal Nivelle bereidt het offensief op de Chemin des Dames voor. Deze aanval is gepland voor het voorjaar van 1917 en men denkt sterk over een afleidingsmanoeuvre. Enkele dagen voor het algemene offensief moeten de Britse troepen in de Artois de Duitse linies aanvallen. Het plan is omstreden, maar wordt uiteindelijk aangenomen. De stad Arras is een puinhoop en lijdt sinds oktober 1914 onder dagelijkse bombardementen. Arras is vrijwel geheel verwoest, een kleine tweeduizend inwoners proberen tussen de ruïnes te overleven.

Ondergronds

De Britten hebben diverse malen geprobeerd de twee à drie kilometer omgewoeld terrein tussen de twee kampen te overbruggen om de Duitse linies aan te vallen. Maar elke aanval levert zware verliezen op. Hierop vinden ze de volgende oplossing: in plaats van openlijk bovengronds aan te vallen, waarom zich niet ondergronds verplaatsen om de Duitsers voor hun neus te verrassen? Er moet dus gegraven worden. De Franse, Engelse en Schotse tunnelgravers zitten al op het front. Er wordt dus een beroep gedaan op de Nieuw-

Zeelandse tunnelgravers. Vijfhonderd geniesoldaten van de andere kant van de wereld trekken naar Arras.

Zes maanden werk

De bodem van de streek was al een gatenkaas met putten, kelders en holtes, sinds de middeleeuwen gegraven door steenhouwers. De Nieuw-Zeelandse geniesoldaten verbinden bestaande tunnels en boren nieuwe steengroeven aan. Na zes maanden werken hebben ze een netwerk van 20 kilometer aangelegd met daarin een kazerne met keuken, kapel, douches, latrines, een hospitaal van 700 bedden, spoorlijnen voor de bevoorradings... Alles voorzien van elektriciteit en waterleidingen. Kortom, leefruimte voor in totaal 24.000 man, evenveel als het vooroorlogse inwonersaantal van Arras! "Het was het

meest unieke verdedigingswerk uit de hele geschiedenis van het Britse leger" vertelt Alain Jacques, directeur van de archeologische dienst van de stad Arras.

Carrière Wellington

De Nieuw-Zeelanders en de Britten geven om zich ondergronds te kunnen oriënteren de diverse tunnels en

Foto J. Pouille

De wanden van de tunnels dragen nog steeds graffiti van toen. Gebuigen die door de tijd en het vocht niet zijn uitgewist.

Foto J. Pouille

De Kiwi's in de buik van Arras. Ze hebben een onderaards netwerk van ongeveer 20 kilometer uitgegraven.

ruimtes namen van steden uit hun vaderland. De centrale groeve wordt Wellington genoemd. Nu nog staan sommige namen duidelijk in de steen gegrift, evenals tekeningen en gebeden van soldaten.

De bombardementen beginnen enkele dagen voor de slag, gepland op tweede Paasdag. In het begin buldert slechts de helft van de batterijen om de werkelijke omvang van de artillerie vooral niet te onthullen. De 24.000 mannen wachten acht dagen lang in de tunnels, in de klamme kou. Elke zuil draagt een nummer en is toebedeeld aan een compagnie.

Verrassingsaanval

Op 9 april 1917 om 5.30 uur borrelt het Britse leger op uit de aarde, vlak voor de Duitse linies. In de Duitse loopgraven is alleen de wacht aanwezig. De verrassing is groot. De mannen hebben geen tijd om hun troepen in te lichten. De Britse soldaten treffen de Duitsers in pyjama aan in de huizen van Tilloy-lès-Mofflaines en in de bunkers. De drie eerste dagen van de aanval zijn een groot succes voor de Britten. De Duitsers trekken zich terug. De aankomst van versterking brengt echter verandering in de zaak: zes weken lang leiden de Duitsers een uiterst felle tegenaanval. Vierduizend mannen sneuvelen tijdens deze slag.

Krijgsgeschreeuw

De Nieuw-Zeelanders hebben tot 1918 de verantwoordelijkheid over het onderhoud van de tunnels. Vervolgens vertrekken de divisies naar het zuiden van de Pas-de-Calais en de Nord. De geniesoldaten overwinnen het stadje Le Quesnoy door met ladders de stadswallen te beklimmen, op z'n middeleeuws! Enkele soldaten sneuvelen, maar de meeste keren terug naar huis. De archeologische dienst van de stad Arras zoekt op het ogenblik familieleden van deze oud-strijders. De gemeente werkt met het Wellingtonmuseum aan een expositie over de 'ambachten' in de loopgraven en graffiti: 'Krijgsgeschreeuw' (Le Cri de guerre). Een aangrijpende expositie.

Nieuw-Zeeland telde in 1914 iets meer dan een miljoen inwoners. In totaal 120.000 Nieuw-Zeelanders hebben gediend tijdens de Eerste Wereldoorlog, waarvan 103.000 in overzeese gebieden. 18.500 Kiwi's (de bijnaam van de Nieuw-Zeelandse soldaten) stierven tijdens of net na de oorlog (12.500 op het westfront) en 50.000 raakten gewond.

Foto RSA collection, Alexander Turnbull Library, Wellington, N.Z.

9 april 1917, D-day... De Britse troepen vallen de Duitse linies aan. Dankzij het graafwerk van vijfhonderd Nieuw-Zeelanders worden duizenden levens gespaard.